

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de leden van de vaste commissie Binnenlandse Zaken
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

DATUM 13-10-2020
KENMERK 2020/JN/Jvo/026
ONDERWERP WGO 'Wonen/RO'

Geachte leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken,

Op 9 november staat het WGO 'Wonen/RO' gepland. FME vertegenwoordigt ruim 2.200 bedrijven vanuit de Nederlandse technologische industrie. De productie van onze leden is voor 40% bestemd voor de bouwsector. Gezien de belangen van onze leden vragen wij aandacht voor de volgende zaken bij de behandeling van het WGO 'Wonen/RO':

1. Oplossen woningnood door industrieel bouwen
2. Hybride aanpak voor verduurzaming woningvoorraad
3. Nationale coördinatiepunt Smart City

1. Oplossen woningnood door industrieel bouwen

Industrieel bouwen verhoogt de productiviteit van de bouwsector. Door activiteiten van de bouwplaats te verplaatsen naar een fabrieksomgeving, prefabricage, wordt seriematige productie in gecontroleerde omstandigheden mogelijk en hoeft op de bouwplaats zelf met name alleen nog te worden geassembleerd. Deze innovatieve manier van bouwen biedt niet alleen een oplossing voor de woningnood, doordat er meer woningen sneller kunnen worden gebouwd, maar bevordert ook de betaalbaarheid van woningen doordat faalkosten worden voorkomen. Bovendien draagt industrieel bouwen bij aan de verduurzaming van de bouwproductie. Door de inzet van slimme technologie kan de bouwproductie veel efficiënter verlopen wat materiaalverspilling voorkomt. Daarnaast wordt het materiaal bij industrieel bouwen na het einde van hun levenscyclus verzameld en hergebruikt. Doordat woningen bij industrieel bouwen in een fabrieksomgeving en niet (na) bij natuurgebieden worden gebouwd en daardoor ook vervoersbewegingen van, naar en op de bouwplaats worden beperkt, wordt tevens een verhoogde stikstofuitstoot voorkomen (zoals ook wordt herkend in de 'Kamerbrief over kostenreductie en innovatie in de bouw'¹). Tenslotte zorgt industrieel bouwen ervoor dat in tijden van de coronacrisis kan worden doorgebouwd. Door te bouwen in een gecontroleerde ruimte wordt het veel gemakkelijker om de anderhalvemeter te waarborgen ten opzichte van een traditionele bouwlocatie waarin aannemers, installateurs, architecten, door elkaar heen lopen.

FME-lid De Meeuw – Industrieel bouwen

*De Meeuw bouwt modulaire woonunits. Deze 'legoblokken' worden in zijn geheel naar de bouwplaats vervoerd en eenvoudig gekoppeld. Een modulair gebouw wordt zo'n **10 tot 15 jaar gebruikt**. Daarna gaan de losse units terug naar de fabriek, om ze volledig te renoveren met hergebruik van materialen. Door deze innovatieve manier van bouwen wordt ook de milieupact drastisch verminderd. Uit onderzoek blijkt dat de materialen in het bouwsysteem van De Meeuw **10% lagere milieukosten** (denk aan kosten voor afvalverwerking) en **30% minder CO2-uitstoot** hebben dan een vergelijkbaar conventioneel bouwconcept. Tevens leidt het hergebruik van de materialen **tot 55% minder milieubelasting en CO2-uitstoot** ten opzichte van de berekening voor eenmalig gebruik.*

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/12/17/kamerbrief-kostenreductie-en-innovatie-in-de-bouw>

Het is duidelijk dat industrieel bouwen volop kansen biedt om verschillende maatschappelijke uitdagingen op te lossen. Echter wordt industrieel bouwen door de overheid onvoldoende gestimuleerd. Zo is industrieel bouwen nog geen permanent onderdeel in de kabinetsaanpak rondom de woningnood, de stikstofcrisis, transitieagenda's Circulaire Economie of het Klimaatakkoord/Urgendap pakket. Zodoende ontbreekt er een impuls voor industrieel bouwen.

- *FME vraagt het kabinet om een 'Deltaplan Industrieel Bouwen' te ontwikkelen waarin het potentie van industrieel bouwen wordt onderzocht voor bovenstaande uitdagingen en hoe dit gestimuleerd kan worden binnen reeds bestaande als nieuwe overheidsprogramma's.*

Kabinetsaanpak en taskforce Flex-woningen

Industrieel bouwen krijgt wel aandacht van het kabinet via de aanpak rondom flex-woningen, die veelal via prefabricage worden gebouwd. Eerder dit jaar kwam het rapport 'De productie van verplaatsbare- en andere flex-woningen in Nederland'² naar buiten, waarin duidelijk wordt dat de bouwambitie van 15.000 flex-woningen per jaar nog lang niet wordt gehaald.

Op Prinsjesdag werd aangekondigd dat er een gezamenlijke 'Taskforce Flex-woningen' wordt opgericht om de bouw van flex-woningen te realiseren. FME geeft aan dat in deze taskforce, naast woningcorporaties en gemeenten, ook het bedrijfsleven betrokken moet worden. FME adviseert het kabinet om gemeenten te verplichten om: (1) een paragraaf flex-woningen in hun woonvisie op te nemen en (2) deze ambities in concrete prestatieafspraken met woningcorporaties om te zetten. Daarnaast vragen we het kabinet om een jaarlijkse registratie van het woningen die door industrieel bouwen, waaronder flex-woningen, worden gerealiseerd te betrekken in de rapportage 'Staat van de woningmarkt'. Hierdoor ontstaat er een beter zicht op de productie en vraag naar deze woningen.

- *FME vraagt gemeenten te verplichten om een paragraaf flex-woningen op te nemen in haar woonvisie, vervolgens hierover prestatieafspraken te maken met woningcorporaties en industriële woningbouw jaarlijks te betrekken in de rapportage 'Staat van de woningmarkt'.*

2. Hybride aanpak voor verduurzaming woningvoorraad

De reflectie op één jaar Klimaatakkoord Gebouwde omgeving maakt duidelijk dat de verduurzamingsopgave in de gebouwde omgeving weerbarstiger en complexer is dan eerder gedacht. Daarom wordt gekozen voor een meer stapsgewijze aanpak met isolatie en hybride richting aardgasvrij. FME en de Nederlandse Verwarmingsindustrie (NVI) ondersteunen deze 'hybride aanpak'. Door in te zetten op hybride-warmtepompen kan het aardgasverbruik met gemiddeld 70% verminderen, zonder grootschalige bouwkundige ingrepen en zonder verzwaring van de infrastructuur. FME vindt daarnaast dat er meer aandacht moet zijn voor energiebesparende technologieën. Door slim gebruik van data, die sensoren in bijvoorbeeld kantoorruimtes aanleveren, wordt het mogelijk om veranderingen in verbruikspatronen in kaart te brengen en aan te pakken door het beter spreiden van pieken in energieverbruik. Organisaties kunnen hierdoor peperdure energierekeningen en CO₂-uitstoot voorkomen. Nieuwe digitale technologieën zoals Artificial Intelligence (AI) bieden hiervoor nieuwe kansen. AI voert daarbij berekeningen uit en analyseert allerlei data, zoals de temperatuur, de materiaalkenmerken, de vochtigheidsgraad en legt oplossingsrichtingen voor aan eigenaren om de energie-efficiëntie van huizen/kantoren te optimaliseren.

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/02/29/de-productie-van-verplaatsbare-en-andere-flexwoningen-in-nederland>

- *FME vraagt om bij uitvoering van de Klimaattafel Gebouwde omgeving naast een hybride-aanpak ook het potentieel van energiebesparing door digitale technologieën te benutten.*

FME-lid EnerGQ – energie besparen met AI

*FME-lid EnerGQ maakt voorspelbaar onderhoud en energiebesparing mogelijk met Artificial Energy Intelligence (AEI). Deze intelligente soft- en hardware technologie alarmeert op afwijkend energiegebruik als voorbode van storingen, adviseert energiezuinige instellingen en kwantificeert besparingen. De AI-technologie is ingezet bij een bedrijf met een groot kantorencomplex en distributiecentrum. Al snel bleek dat bedrijf een groot aantal operationele besparingen kon doorvoeren o.a. door het aanpassen van de instellingen van apparatuur. In totaal heeft de technologie van EnerGQ **340 ton/p.j. CO2 reductie** opgeleverd. Dit levert voor de klant een jaarlijkse besparing op van **ongeveer €75.000**.*

3. Nationaal coördinatiepunt Smart City

Een Smart City maakt gebruik van data en algoritmes om (binnen)stedelijke problematiek, zoals een betere doorstroming of veiligheid, op te lossen. Uit het rapport 'Smart Cities in de G40'³ blijkt dat Nederlandse gemeenten enthousiast zijn over de kansen die Smart City technologie biedt, maar dat minder dan de helft van de gemeenten 'Smart City' op de agenda heeft staan. Als verklaring wordt gegeven dat het Rijk eerst de verantwoordelijkheid moet nemen om de juiste kaders met spelregels te schetsen voor Smart City initiatieven. Daarmee kunnen gemeenten duidelijker de mogelijkheden communiceren aan burgers en bedrijven. Ook is er meer behoefte aan specifieke richtlijnen en handelingsperspectieven omtrent privacy zodat eenvoudiger inzichtelijk is wat wel en niet mag in projecten. De behoefte aan een nationaal coördinatiepunt rondom Smart City initiatieven is groot, ook vanuit bedrijven. Bedrijven die Smart City projecten willen starten vinden nu geen doorgang doordat gemeenten vooral kijken naar het Rijk en vice versa.

- *FME vraagt om de oprichting van nationaal coördinatiepunt Smart City. Dit om succesvolle resultaten uit pilots uit te wisselen, spelregels rondom privacy en handelingsperspectieven voor gemeenten te delen en opschaling van projecten mogelijk te maken.*

FME-leden Sorama en Staal Instrument – Smart city

*FME-lid Sorama maakt geluidscamera's die kunnen **bijdragen aan veiligheid** doordat ze ongeregelheden kunnen detecteren en de hulpdiensten inschakelen. Denk aan agressief gedrag, het breken van glas of verkeersongevallen. Of FME-lid Staal Instrument die een complete oplossing levert voor beter afvalmanagement. Nauwkeurige sensoren met LEVELRADAR-technologie detecteren onder meer hoe vol containers zijn. Deze data wordt gebruikt om bijvoorbeeld ophaalroutes te optimaliseren en daardoor de **doorstroming binnen steden te verbeteren**.*

Afsluiting

FME is uiteraard graag bereid om bovenstaande mondeling of schriftelijk nader toe te lichten. U kunt contact opnemen met onze PA-Adviseur, Jeroen Neefs (jeroen.neefs@fme.nl / +31 6 53158493).

Met vriendelijke groet,

Ineke Dezentjé Hamming-Bluemink
Voorzitter FME

³ <https://www.g40stedennetwerk.nl/nieuws/rijk-en-gemeenten-moeten-samen-bouwen-aan-slimmere-steden>